

Μέθοδοι Εκπαίδευσης Χρηστών σε Αμερικανικά Πανεπιστήμια

Παναγιώτης Κώτσιος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μονάδα Εκπαίδευσης & Επιμόρφωσης Χρηστών, Θεματική Βιβλιοθήκη Σχολής ΝΟΠΕ, 3^{ος} Όροφος Σχολής ΝΟΠΕ, Πανεπιστημιούπολη ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 54124, kotsios@leps.auth.gr

Περίληψη

Η απόκτηση ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας κατά τη διάρκεια των ανώτατων σπουδών αποτελεί μια απαραίτητη πλέον προϋπόθεση για την ολοκληρωμένη εκπαίδευση των φοιτητών και για την σωστή προετοιμασία τους για τον μετέπειτα επαγγελματικό στίβο. Ο τρόπος όμως, με τον οποίο καλλιεργούνται οι ικανότητες αυτές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διαφέρει από χώρα σε χώρα και από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο. Σε κάποιες περιπτώσεις συναντάμε εκπαιδευτικά σεμινάρια, σε άλλες ηλεκτρονικές οδηγίες μέσω ιστοσελίδων και σε άλλες ολοκληρωμένα μαθήματα επιλογής ή κορμού. Με σκοπό τη διερεύνηση αυτού του φαινομένου η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στον τρόπο παράδοσης μαθημάτων πληροφοριακής παιδείας σε μια άλλη χώρα και συγκεκριμένα στις ΗΠΑ. Η συλλογή στοιχείων από τη χώρα αυτή, η οποία παρουσιάζει μια μεγάλη παράδοση στον συγκεκριμένο τομέα, μπορεί να βοηθήσει αφενός στην ενημέρωσή μας για την εκεί υπάρχουσα κατάσταση αλλά και αφετέρου να χρησιμοποιηθεί για σύγκριση με τον ελληνικό χώρο.

Σύμφωνα με αρκετούς συγγραφείς, η καταγωγή των εκπαιδευτικών μαθημάτων που εξελίχθηκαν στα σημερινά προγράμματα πληροφοριακής παιδείας, μπορεί να βρεθεί στην «προσωπική βοήθεια» που παρείχαν οι βιβλιοθηκονόμοι στις Αμερικανικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες από τον 18ο ακόμη αιώνα, και στις πρωτοβουλίες τους για την καλλιέργεια των βιβλιογραφικών και πληροφοριακών ικανοτήτων των φοιτητών. Το κίνημα για την πληροφοριακή παιδεία στην χώρα αριθμεί γύρω στα 20 χρόνια ύπαρξης και αναπτύχθηκε παράλληλα με την διάδοση της χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του Διαδικτύου. Ξεκίνησε από τις ενέργειες της Αμερικανικής Ένωσης Βιβλιοθηκών με την ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου για την Πληροφοριακή Παιδεία το 1989 και συνεχίστηκε με το Ινστιτούτο για την Πληροφοριακή Παιδεία το 1998, ενώ παράλληλα αναπτύχθηκαν και δύο σύνολα προτύπων πληροφοριακής παιδείας για το σχολικό τομέα και τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το Αμερικανικό Υπουργείο Παιδείας επίσης συμπεριέλαβε τον Δεκέμβρη του 2000 την πληροφοριακή παιδεία στο εθνικό σχέδιο εκπαίδευσης για την τεχνολογία ως ένας από πέντε βασικούς στόχους. Λόγω όλων αυτών των ενεργειών και του μεγάλου διαστήματος που έχει περάσει, κάποιος θα περίμενε ότι τα Αμερικανικά Πανεπιστήμια θα ήταν επαρκώς οργανωμένα σε σχέση με την οργάνωση μαθημάτων πληροφοριακής παιδείας και την συγκώνευσή τους στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων.

Στην Ευρώπη ο ορισμός της πληροφοριακής παιδείας που έχει επικρατήσει είναι αυτός που καθορίστηκε από την προεδρική επιτροπή για την πληροφοριακή παιδεία της Αμερικανικής Ένωσης βιβλιοθηκών το 1989. Η υιοθέτηση και οικειοποίηση του όρου ήταν φυσική εξέλιξη της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης που είχε ξεκινήσει στις Ευρωπαϊκές πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες από την δεκαετία του 70 ακόμη. Στον Ελληνικό χώρο ο όρος πληροφοριακή παιδεία είναι σχετικά νεότερος και έλαβε ιδιαίτερη σημασία από το 2000 και έπειτα. Η καλλιέργεια των

ικανοτήτων πληροφοριακής παιδείας στα ελληνικά Πανεπιστήμια σήμερα παρέχεται κυρίως μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης που οργανώνονται από τις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και σε λίγες περιπτώσεις μέσω μαθημάτων συγχωνευμένων στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων.

Με σκοπό την σύγκριση για τον τρόπο εκπαίδευσης χρηστών ανάμεσα στις 2 χώρες, η παρούσα μελέτη στοχεύει να παρουσιάσει τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήχθη μέσω ερωτήσεως που απεστάλη στην λίστα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την πληροφοριακή παιδεία της Αμερικανικής Ένωση Βιβλιοθηκών. Στους συμμετέχοντες στη λίστα απεστάλη μια σύντομη ερώτηση πολλαπλής επιλογής με τέσσερις πιθανές απαντήσεις που αφορούσαν τον τρόπο οργάνωσης της εκπαίδευσης των χρηστών. Οι απαντήσεις που ελήφθησαν προέρχονται από 25 διαφορετικά τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αν και η σύντομη ερώτηση και απάντηση δεν επιτρέπουν την διεξοδική ανάλυση του τρόπου οργάνωσης της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης των πανεπιστημίων αυτών, μπορούν ωστόσο να προσφέρουν μια ξεκάθαρη εικόνα για το εάν τελικά η πληροφοριακή παιδεία έχει εξελιχθεί σε ολοκληρωμένη εκπαιδευτική ενότητα στα Αμερικανικά πανεπιστήμια ή όχι.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαίδευση χρηστών, Αμερικανικά πανεπιστήμια, ανώτατη εκπαίδευση, πληροφοριακή παιδεία, έρευνα

User education methods in American Universities

Panayotis Kotsios, Aristotle University of Thessaloniki, User Education Unit, Thematic Library of Law, Economic & Political Science, 3rd floor Law School, Aristotle University campus, Thessaloniki 54124, kotsios@leps.auth.gr

Abstract

The acquisition of information literacy skills during higher education constitutes a necessary requirement for the students' completed education and for their correct preparation for the later professional course. The way however, in which these skills are developed in higher education, differs from country to country and from university to university. In some cases we notice training seminars, in others electronic guides via web pages and in others complete optional or core courses. Aiming at the investigation of this phenomenon, the present study is focused in the way information literacy courses are delivered in another country, the USA in specific. The collection of data from this country which has a large tradition in the particular sector, can help both in recognizing the situation there but also in using the data for comparison with the Greek situation.

According to many writers, the origin of educational courses that have evolved in the current information literacy programs can be found in the "personal help" that librarians in the American academic libraries were providing since the 18th century, and in their initiatives for the development of bibliographic and information skills. The information literacy movement in the country numbers around 20 years of existence and was developed hand in hand with the use of computers and the Internet. It began from the actions of the American Library Association with the foundation of the National Forum on Information Literacy on 1989 and it was continued with the Institute for Information Literacy in 1998, while at the same time two sets of standards were developed, one for the school sector and one for the higher education sector. The American Department of Education also included in December 2000 information literacy in the national plan for technology education as one from five main objectives. As a result of all these actions and the long of period of time that has passed since the term was introduced, someone would expect that the American Universities would be sufficiently organised concerning the organisation of information literacy courses and their integration in the programs of study.

In Europe, the definition of information literacy that has prevailed has been the same as the one that was determined by the presidential committee for information literacy of ALA in 1989. The adoption of the term was a natural consequence of the bibliographic education that had begun in the European academic libraries since the 70s. In Greece the term information literacy is relatively more recent and it has received particular importance from 2000 onwards. The development of information literacy skills in the Greek universities today is provided mainly via programs of education that are organised by the academic libraries and in few cases via courses incorporated in the universities' programs of study.

Aiming at the comparison of user education methods between the 2 countries, the present study aims to present the results of relative research that was carried out via a question that was dispatched in the ALA information literacy

emailing list. List participants were sent a short multiple choice question with four possible answers that concerned the way user instruction is delivered in their institutions. The answers that were received emanate from 25 different academic institutions. Despite the fact that the short question and answer do not allow for extensive analysis about the way user education is organised in these universities, they can however offer a evident picture on whether information literacy training has developed in a completed educational course in this country or not.

Keywords: user education, American universities, higher education, information literacy, research